Kuntoutussäätiön asiantuntijalausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorotteluvapaan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Johanna Korkeamäki, VTT, erikoistutkija, Kuntoutussäätiö

Asiantuntijakuuleminen, eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta 19.3.2024

Kuntoutussäätiö

Yleistä

- Kuntoutussäätiö ei kannata aikuiskoulutustuen ja ammattitutkintostipendin lakkauttamista kokonaan, vaan niiden kehittämistä vastaamaan paremmin koulutuksessa aliedustettujen ryhmien tarpeita.
  - Aikuiskoulutustuki ollut hyvin keskeinen aikuiskoulutuksen rahoitusinstrumentti.
  - Taloudellinen tuki yksinään ei kuitenkaan tue kaikkien aikuisten kouluttautumiseen hakeutumista, vaan voi vaatia rinnalleen myös erilaisia ohjauspalveluita.
  - Aikuiskoulutustuen ja ammattitutkintostipendin kohdentumista olisi ollut mahdollista kehittää sisällyttämällä siihen ohjauspalveluita.

- On mahdollista, että aikuiskoulutustuen lakkauttaminen kokonaisuudessaan kaventaa aikuisten mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen.
  - Aikuiskoulutustuki mahdollistanut aikuisille erilaisia opiskelupolkuja.

Alanvaihtaminen ja täydennyskoulutus tarpeellisia

- Kolmannes aikuiskoulutustuen saajista ammatillisen koulutuksen suorittaneita
  - Myös tässä ryhmässä tarvetta alanvaihtoon esimerkiksi terveydellisten syiden vuoksi.
  - Opiskelu voi olla mielekkäämpää aikuisena työkokemuksen myötä, kuten on usein esimerkiksi oppimisvaikeuksien yhteydessä.

- Aikuisopiskelijoiden toimeentuloon liittyvät tekijät ja mahdollisuus myös päätoimiseen opiskeluun huomioitava.

- Lakkauttamisella näyttäisi olevan vaikutuksia erityisesti tiettyihin aloihin, kuten erityisopettajien koulutukseen.

Aikuiskoulutuksen tietopohjaa ja tuen muotoja vahvistettava

- Aikuiskoulutuksen tietopohja ja tuen muodot tällä hetkellä monin tavoin puutteellisia.
  - Hallituksen esityksessä painottuvat taloudelliset vaikutukset, koulutusten vaikutuksia kuitenkin tarpeellista arvioida myös muista näkökulmista.

- Mikäli aikuiskoulutustuki ja ammattitutkintostipendi lakkautetaan, uusissa rahoitusmuodoissa tärkeää huomioida aikuisten erilaiset elämäntilanteet ja mahdolliset tuen ja ohjauksen tarpeet koulutukseen hakeutumisessa.

- Lakkauttamisen vaikutuksia eri ryhmille tarpeen seurata aktiivisesti ja vahvistaa aikuiskoulutuksen ja sinne hakeutumisen tietopohjaa.